

TIP FAKÜLTESİ 5. VE 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK BECERİ EĞİTİMİNİN ARAŞTIRILMASI

INVESTIGATION OF PRACTICAL APPLICATION TRAINING OF 5TH AND 6TH GRADE STUDENTS OF FACULTY OF MEDICINE

Yousef HUSSEIN¹, Bahadır TAŞLIDERE²

¹Bezmialem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dönem 5 Öğrencisi

²Bezmialem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Ana Bilim Dalı

ÖZET

AMAÇ: Tıp fakültelerinde pratik uygulamalara dayalı, aktif katılımlı, öğrenci odaklı bir eğitim modeli ile başarılı ve donanımlı hekimler yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu çalışmada tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin, pratik uygulamalar konusunda buldukları düzeyleri ve düşüncelerini öğrenerek, eğitimlerde eksik olan kısımların gözden geçirilip yeni bir eğitim içeriği hazırlanmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM: Bu tanımlayıcı çalışma üniversitemiz tıp fakültesi 2019 - 2020 eğitim öğretim yılında, tüm 5. ve 6. sınıf öğrencilerine ulaşılması hedeflenerek yapılmıştır. Soru formları öğrenci karnelerindeki pratik uygulamalar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

BULGULAR: Çalışmaya 6.sınıftan 87 öğrenci ve 5.sınıftan 73 öğrenci olmak üzere toplam 160 kişi dâhil edilmiştir ve sayı mevcut öğrencilerin %76'sına karşılık gelmektedir. Yaş ortalaması 24,2 ± 4 yıl idi. Cinsiyetlerine bakıldığında %53,7 si kadın, %46,3 ü erkekti. 'Eğitim süresince yeterli pratik uygulama yapabildiğinizi düşünüyor musunuz' sorusuna 90 kişi (%66,6) hayır, 69 kişi (%43,4) ise evet cevabı vermiştir. En çok pratik uygulama yapabilme imkânı buldukları stajlar; sırasıyla anestezi %78,1, üroloji %61,9, iç hastalıkları %50, acil %46,9 olarak hesaplanmıştır. Beceri laboratuvarını kullanma oranı %91,3'dür.

SONUÇ: Bu çalışma sonuçlarına göre pratik eğitimlerin yeniden düzenlenmesi ve eksik olan kısımların gözden geçirilip yeni bir eğitim içeriği hazırlanmasına katkıda bulunması önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Tıp öğrencileri; Eğitim; Pratik uygulamalar

ABSTRACT

OBJECTIVE: It is aimed to train successful and well-equipped physicians with a student-oriented education model based on practical applications and active participation, in medical schools. Therefore, in this study, it is aimed to determine the levels and thoughts of 5th and 6th grade medical school students about practical applications and to contribute to the preparation of a new educational content by reviewing the missing parts of the education.

MATERIAL AND METHODS: This descriptive study was carried out with the aim of reaching all 5th and 6th grade medical students of our university in the 2019-2020 academic year. Questionnaires have been prepared by taking into account the practical applications in the student report cards.

RESULTS: A total of 160 students, 87 from the 6th grade and 73 from the 5th grade, were included in the study and the number corresponds to 76% of the current students. The average age was 24,2 ± 4 years. In terms of their gender, 53,7% were female and 46,3% were male. 90 students (66,6%) answered no and 69 students (43,4%) answered yes to the question "Do you think that you could do enough practical applications during the education?" The internships, where they have the most opportunity for the practical applications were; anesthesia 78,1%, urology 61,9%, internal medicine 50% and emergency 46,9%, respectively. The rate of using the skills lab is 91,3%.

CONCLUSIONS: According to the results of this study, it is recommended to reorganize the practical trainings and to contribute to the preparation of a new educational content by reviewing the missing parts.

KEYWORDS: Medical Students; Education; Practical applications

Geliş Tarihi / Received: 17.07.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 04.12.2020

Yazışma Adresi / Correspondence: Dr. Öğr.Üyesi Bahadır TAŞLIDERE

Bezmialem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Ana Bilim Dalı

E-mail: drbahadir@yahoo.com

Orcid No (Sırasıyla): 0000-0002-4614-8284, 0000-0002-5920-8127

GİRİŞ

Tıp eğitiminde klinik becerilerin kazanıldığı dönemler beşinci ve altıncı sınıflardır. Bu yıllarda verilecek eğitimin çok iyi planlanmış olması gerekmektedir. Ülkemizde son yıllarda yeni açılan tıp fakültelerinin sayısındaki artış ve buna paralel olarak her yıl tıp fakültesi kontenjanlarının arttırılması neticesinde öğrencilerin pratik beceriler konusundaki tutumları önemlidir.

Mezuniyetten önce edindikleri tüm beceriler onları kendine güvenen, hastaya yaklaşımı bilen ve uzmanlık alanı seçiminde bilinçli davranan hekimler haline getirecektir. Kontenjanları yüksek olan tıp fakültelerinde öğrencilerin klinik beceriler konusunda kendilerini ne kadar geliştirdiklerini test etmek önemlidir (1). Bu sebeple tıp eğitim kalitesinin arttırılmasına yönelik çalışmalar düzenli aralıklarla yapılmalıdır.

“Okudum, unuttum. Gördüm, hatırladım. Yaptım, öğrendim.” düsturu ile hareket ederek, günümüz tıp fakültelerinde pratik uygulamaların yer aldığı, öğrenci odaklı ve onların aktif katılımını sağlayan bir eğitim modeli ile başarılı ve etkin hekimler yetiştirmek hedeflenmektedir.

Tıp fakültesi bünyesinde bulunan klinik beceri ve simülasyon laboratuvarında öğrenciler, maketler, posterler, simulatörler, kullanılan sarf malzemeleri, video ve bilgisayar programları ve simule hastalar yardımıyla uygulama pratiklerini geliştirirler. Böylelikle ilk becerilerini hasta üzerinde uygulamadan önce belli bir olgunluğa ulaşırlar. Öğrenciler sadece 4, 5 ve 6. sınıflarda değil tüm dönemlerde becerilerini geliştirecek bir eğitim modeline yönlendirilmelidir. Bu şekilde stajyer ve intern doktorlar mezuniyet sonrası alan seçiminde kendi yeteneklerini daha iyi keşfetmiş olacaktır. Kuşkusuz bu bilinçli seçim kişiyi bulunduğu bölümde başarılı ve aranan hekim haline getirecektir (2). Tıp eğitiminin temellerinin atıldığı mezuniyet öncesi dönemde mesleksele pratik eğitimleri ile ilgili yapılan çalışmalar başarı çitasını daha da yükseltmeyi amaçlamaktadır. Eğiticinin ve eğitim alan öğrencinin hangi konularda daha başarılı ve hangi alanlarda tutarsız olduğunu ancak yapılan bu çalışmalar ortaya koyabilir (3). Çalışmamız tıp eğitim kalitesinin arttırılmasına yöneliktir ve üniversitemiz tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin, pratik

uygulamalar konusunda buldukları düzeyleri ve düşüncelerini belirlemek amaçlanmıştır.

Ayrıca bu çalışmanın sonuçları incelenerek tıp fakültelerinde verilen pratik eğitimlerin yeniden değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Böylece pratik eğitimlerde eksik olan kısımların gözden geçirilip yeni bir eğitim içeriği hazırlanmasına katkıda bulunulması ön görülmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamız üniversitemiz tıp fakültesi 2019-2020 eğitim öğretim yılındaki tüm 5. ve 6. sınıf öğrencilerine ulaşılması hedeflenerek yapılmıştır. Öğrencilerinin klinik beceri eğitimlerinin durumunu ortaya koymak için hazırladığımız 20 soruluk anket formunda sorulara verilen cevaplar evet-hayır şeklinde tasarlanmıştır. Formlarındaki sorular müfredatta yer alan ve öğrencilere verilen etkinlik karnelerindeki yapmaları gereken pratik uygulamalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilip çalışma amacımız anlatıldıktan sonra anket formlarının başında onayları alınmıştır, ankete katılımı kendi istekleri ile olmuştur. Öğrencilere hazırlanmış olduğumuz soru formları verilip gözetimimiz altında doldurulduktan sonra kontrol edilerek alınmıştır. Doldurulan formlar vasıtası ile ulaştığımız veriler, yüzde ve frekansları alındıktan sonra çapraz tablo yöntemiyle SPSS 22,0 Windows sürümünde analiz edilip yorumlandı. Sayısal veriler için ortalama ve standart sapma, kategorik veriler için sayı ve yüzde değerleri verildi. Gruplar arası farklılıkları araştırmak amacıyla ki-kare ve student t testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi “0,05’ten küçük olma” kabul edilmiştir.

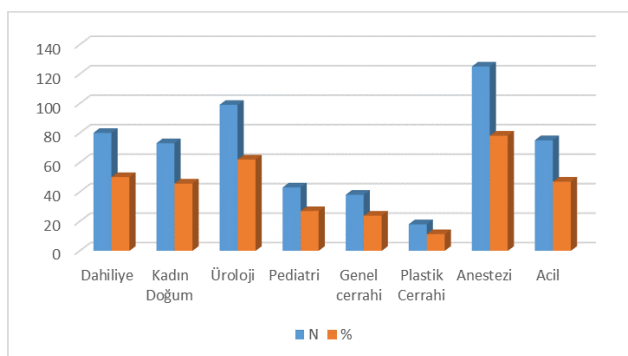
Etik Kurul

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu, 05.11.2019 tarih ve 21/401 karar numaralı onay alınmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya 6. sınıftan 87 ve 5. sınıftan 73 öğrenci olmak üzere toplam 160 kişi dâhil edilmiştir. Her iki sınıfta eğitim gören mevcut 210 sayıda öğrencinin %76’sına ulaşılmıştır. Yaş ortalaması $24,2 \pm 4$ yıl olarak bulunmuştur. Cinsiyetlerine bakıldığında %53,7 si kadın, % 46,3 ü erkekti. Hastanemizde yeterli pratik yapabilme imkânı

sorusuna 144 kişi (%90) evet, 16 kişi (%10) hayır yanıtı verilmiştir. "Pratik uygulamalar için 4. sınıfı beklemeyi geç buluyor musunuz?" sorumuzu 102 öğrenci (%63,7) olumsuz, 58 öğrenci (%36,3) olumlu olarak cevaplamıştır. "Pratik uygulamalar için ayrılan zamanı yeterli buluyor musunuz" sorumuza 108 kişi (%67,5) evet, 52 kişi (%32,5) hayır yanıtı vermiştir. "Eğitim süresince yeterli pratik uygulama yapabildiğinizi düşünüyor musunuz" sorusuna 90 öğrenci (%66,6) hayır, 69 öğrenci (%43,4) ise evet cevabı vermiştir. Pratik uygulamalarda en çok kimden yararlanıyorsunuz sorusuna verilen cevaplarda birinci sırada 88 kişi (%55) ile araştırma görevlisi doktorlar yer almıştır. Diğer cevaplar sırasıyla; uzman doktorlar 34 kişi (% 21,25), konsültan hekimler, pratisyen doktorlar ve kendi arkadaşlarımız 28 kişi (%17,5), diğer (%6,25) şeklinde olmuştur. En çok pratik uygulama yapabildikleri stajlar sırasıyla; anestezi reanimasyon 125 kişi (%78,1), üroloji 99 kişi (%61,9), iç hastalıkları 80 kişi (%50), acil 75 kişi (%46,9), kadın hastalıkları ve doğum 73 kişi (%45,6), pediatri 43 kişi (%26,9), genel cerrahi 38 kişi (23,8), plastik ve rekonstrüktif cerrahi 18 kişi (%11,3)'dir. Yeterince pratik uygulama yapamadıklarını düşündükleri bölümler; göz 1 kişi (%0,6), fizik tedavi (FTR) 2 kişi (%1,3), kulak burun boğaz (KBB) 2 kişi (%1,3), ortopedi 4 kişi (%2,5), psikiyatri 7 kişi (%4,4), kardiyoloji ve nöroloji 9 kişi (%5,6), göğüs hastalıkları 11 kişi (%6,9) olarak saptanmıştır (**Şekil 1**).

Şekil 1: En çok pratik uygulama yapılan stajlar

Katılan öğrencilere az zaman ayrıldığını düşündüğünüz stajlar nelerdir sorumuza ilk sırada kardiyoloji 61 kişi (%61), diğer cevaplar sırasıyla; iç hastalıkları 38 kişi (%24,2), nöroloji 19 kişi (%12,1), plastik rekonstrüktif cerrahi 15 kişi (%9,6), göz 12 kişi (%7,6) olarak cevap verilmiştir. Ankete katılan öğrencilere yapmamış olduğunuz uygulamaları neden yapamamış oldu-

nuzu düşünüyorsunuz sorumuza %43'ü doktor ve eğitim görevlilerinin ilgisizliği olarak yanıtlamıştır. Diğer cevaplar ise; öğrenci ilgisizliği 62 kişi (%38,8), yeterli disiplin sağlanamaması 60 kişi (%37,5) şeklindedir. "Öğrencilikte görmüş olduğunuz uygulamaları mezuniyet sonrasında yapabileceğinizi düşünüyor musunuz?" sorumuza 117 kişi (%73,1)'si evet yanıtını vermiştir. "Beceri laboratuvarını hiç kullandınız mı?" sorusuna 146 kişi (%91,3) evet, 14 kişi (%8,7) hayır yanıtı alınmıştır. Katılanlara karne sisteminin gerekli olup olmadığı sorulduğunda alınan yanıtlar 99 kişi (%61,9) hayır, 61 kişi (%38,1) evet olmuştur. "Staj sırasında mesleğinize uygun olmadığını düşündüğünüz görev ve sorumlulukları yerine getirmeniz istendi mi?" şeklindeki sorumuz 94 kişi (58,8) tarafından hayır olarak işaretlenmiştir. Cevabı "evet" olanlar arasından tespit edilen durumlar; evrak getir-götür işleri 56 kişi (%81,2), hemşireye ait hizmetler 29 kişi (%42), doktorların çalışmalarına yardım edip veri girişleri yapma, evrak tamamlama 22 kişi (%31,9), hasta transferi yapma 20 kişi (%29) olarak belirlenmiştir. Bir pratiği öğrenmiş olmak için en az kaç kez yapılmalıdır sorumuza 4 - 6 kez diyenlerin oranı %64, 7 - 10 kez diyenler %20,6'dır. "Beşinci ve altıncı sınıfta teorik derslerin olmasını ister misiniz?" sorumuza %61,9 oranında hayır yanıtı alınmıştır (**Tablo 1**).

Tablo 1: Öğrencilerin pratik uygulama eğitimi hakkındaki düşünceleri

Sorular	5. sınıf Evet/hayır n/%	6. sınıf Evet/hayır n/%	p
Pratik uygulamalar için 5. sınıfı geç buluyor musunuz?	26 %35,6/ 47 %74,4	33 %37,9/ 54 %62,1	0,764
Yeterli pratik uygulama yapabilme imkanı var mı?	61 %83,5/ 12 %16,5	83 %95,4/ 4 %4,6	0,013
Pratik uygulamada zamanı yeterli buluyormusunuz?	46 %63/ 27 %37	62 %71,2/ 25 %28,8	0,270
Eğitim süresince yeterli pratik uygulama yapabildiğinizi düşünüyor musunuz?	29 %39,7/ 44 %60,3	40 %45,9/ 47 %54,1	0,430
Beceri laboratuvarını hiç kullandınız mı?	67 %91,7/ 6 %8,3	79 %90,8/ 8 %9,2	0,829
Karne sisteminin gerekli buluyor musunuz?	24 %32,8/ 49 %67,2	37 %42,5/ 50 %57,5	0,213
Pratik uygulamalarında yeterli ilgi gösterildiğini düşünüyor musunuz?	35 %47,9/ 38 %52,1	48 %55,1/ 39 %44,9	0,012
Öğretim görevlileri veya diğer doktorlardan yeterince yararlanıyor musunuz?	37 %50,6/ 36 %49,4	44 %50,5/ 43 %49,5	0,989
Uygulama sırasında yeterince poliklinik deneyimini kazandığınızı düşünüyor musunuz?	28 %38,3/ 45 %61,7	46 %52,8/ 41 %47,2	0,067
Stajınızdaki uygulama sürecinde mesleğinize uygun olmayan görev ve sorumluluklar veriliyor mu?	15 %20,5/ 58 %79,5	51 %58,6/ 36 %41,4	0,001
Staj başındaki teorik derslerde devam zorunluluğunu gerekli görüyor musunuz?	23 %31,5/ 50 %68,5	38 %43,6/ 49 %56,4	0,122
Acil durumlarda müdahale ve reçete yazma becerisini kendinizi görüyor musunuz?	11 %15/ 62 %85	40 %45,9/ 47 %54,1	0,001

İntörn doktorlar ile stajyer doktorların verdiği cevaplara göre yapılan karşılaştırmada aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sorular sırasıyla; yeterli pratik uygulama fırsatı bulabilme (p=0,013), pratik uygulamalarında yeterli ilgi gösterildiğini düşünme (p=0,012), staj süre-

cinde mesleğinize uygun olmayan görev ve sorumluluklar verilmesi ($p=0,001$) ile acil durumlara müdahale etmek- uygun reçete verebilmek ($p=0,001$) ile ilgili olanlardı.

TARTIŞMA

Hasta ile karşılaşmadan önce yeterli sayıda pratik yapmak mesleki gelişim ve hizmet kalitesi açısından oldukça önemlidir. Tıp fakültesi mezunlarının katıldığı tıpta uzmanlık sınavı soruları irdelendiğinde, toplumun ortak sağlık sorunlarından çok uzak, uzmanlık seviyesinde bilgi gerektiren ve ender rastlanan sendromların ayrıntılı olarak sorgulandığı görülmüştür. Bu durum doğal olarak tıp fakültelerinin eğitimlerine de yansımaktadır. Teorik eğitimlerle verilen uzmanlık dalına ait aşırı detaylı bilgiler öğrencilerin zihninde önem sıralamasını kaybetmektedir. Bu da öğrencilerin bilgi kullanımını ve eleştirel düşünme yetilerini azaltmaktadır.

Bu şekilde öğrenciler teorik bilgi açısından istenilen aşamaya getirilse bile pratik uygulamalar açısından geride kalmaktadırlar. Bunun en önemli sonucu; kendine güvenmeyen, koruyucu hekimlik uygulamalarına hâkim olmayan, hastaya dokunmayan doktorların yetişmesidir; oysa Edinburgh bildirgesine göre temel felsefe; tüm insanların sağlık düzeylerini yükseltecek hekimler yetiştirmektir (4). Dolayısı ile sağlık hizmet kalitesini yükseltmek; koruyucu, geliştirici ve tedavi edici deneyim gerektiren pratik uygulamaların çokluğu ile mümkün olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin 69'u (% 43,4) eğitim süresince yeterli pratik uygulama yapabildiğini bildirmiştir.

Yapılan benzer çalışmalarda bu oran %18 bulunmuştur. Aradaki farkın nedeninin tıp fakültesi öğrenci kontenjan sayımızın az olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (5). Yapılan diğer çalışmalarda pratik eğitimlerin yeterince yapılamamasının en büyük nedeni olarak öğrenci sayısının fazlalığı ve eğitici sayısının azlığıdır.

Öğretim kadrosu eksikliği ve alt yapı sorunları tıp fakültelerinin çoğunda uluslararası normlara uygun, nitelikli eleman yetiştirilmesine engel teşkil etmektedir (6). Tıp fakültesinden mezun olan her doktor muayene ettiği hastalarda olası ön tanımlar ışığında uygun tahlil ve/veya görüntüleme ile elde ettiği tüm verileri analiz ederek

kişileri hastalıkları hakkında bilgilendirmeli, uygun acil ve ön girişimleri yapabilmelidir. Gerekiyorsa konsültasyon istemeli ya da gözlemde takip edebilmeli ve akılcı ilaç kurallarına göre reçete yazabilmelidir. Bu çalışma sonuçlarına göre pratik eğitimlerin yeniden düzenlenmesi ve eksik olan kısımların gözden geçirilip yeni bir eğitim içeriği hazırlanmasına katkıda bulunması önerilmektedir. Bu sayede pratik eğitim konularında donanımlı hekimler yetiştirebilir ve de mezun olmuş hekimlerin klinik becerilerin yeterince kazanılmış olması herkes için önemlidir.

Sadece kişisel olarak kazanılamayacak olan bu becerilerde eğitim veren kurumun olanakları ve müfredatı öne çıkmaktadır. Özellikle eğitim kurumunda beceri laboratuvarının varlığı büyük önem arz etmektedir. Öğrencilerin klinikte pratik yatkınlıklarının gelişmesi bu laboratuvarlarda edindikleri donanım sayesinde gerçekleşmektedir (7). Laboratuvar koşullarında öğrenmek hata yapabilme rahatlığını sunmaktadır böylece öğrenciler mükemmel sonuca ulaşmak için özürce pratik tekrarlar yapabilirler. Unutulan ve yetersiz olduğu hissedilen becerilerde bu laboratuvarlar çok yararlı olabilir. Yapılan çalışmalar bu laboratuvarların hem hasta üzerinde hem de sınavlarda başarı getirdiğini göstermektedir (8).

Bunun bir sonucu olarak çalışmamızda, öğrencilerin pratik yaptıkları uygulamaları mezun olduktan sonra da kullanabileceklerini söyleyenlerin oranı %73,1 çıkmıştır; bu sonuçla paralel olduğunu düşündüğümüz beceri laboratuvarını kullanma oranı ise %91,3'tür. Kısaca beceri laboratuvarı kullandıkça hekimlerin kendine olan güveni artmaktadır. Özellikle intern doktorların kendileri hakkında yeterli poliklinik deneyimini kazandıklarını düşünmeleri, eğitimleri sırasında beceri laboratuvarlarını sık kullanıyor oldukları içindir. Stajyer doktorların %91,7'si, intern doktorların %90,8'i bu laboratuvarları yeterince kullandıklarını beyan etmişlerdir. Bu oranların yüksekliği stajyer öğrenciler ve intern doktorların aldıkları pratik eğitim saatlerinin yeterli olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin 5. ve 6. sınıfta buldukları staj yerlerinde ve acil servis nöbetlerine daha fazla pratik uygulama buldukları bilinmektedir. Daha önceki sınıflarda teorik eğitim saatlerinin fazlalığı bilinen bir durumdur ve anlatılan

müfredatın yoğunluğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Bizim çalışmamızda olduğu gibi yapılmış diğer çalışmalarda da öğrenciler, tıp eğitimi içerisinde teorik derslerin çok fazla pratik eğitim içeriğinin ise çok az olduğunu düşünmektedir (9). Bu doğrultuda stajyer öğrenciler, pratik eğitimlere başlamak için 4. sınıfa kadar beklemenin çok geç olduğunu düşünmektedirler (%74,4), çünkü yeterli pratik yapabiliyorum diyen ve durumdan memnun olan intern doktorların %95,4 gibi yüksek oranda olması, pratik eğitimler konusunda diğer öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Aradaki bu fark kendini mesleğe hazır hissetmekle doğrudan ilişkilidir. Mesela intern doktorların acil durumlarda müdahale ve reçete yazma becerisi gibi alanlarda kendilerini daha hazır hissetmeleri daha fazla pratik uygulamalar içerisinde aktif olarak bulunmalarından kaynaklanmaktadır.

Pratik uygulamalar konusunda en çok yararlandıkları kişilerin asistan doktorlar olması, öğrencilerin nöbet tutmalarının ne kadar faydalı ve pratik açıdan gerekli olduğunu ortaya koymuştur. Her üniversite tarafından oluşturulan mesleki beceri karneleri öğrencilerin kazanması gereken uygulamaları içermektedir. Buna rağmen yaptığımız çalışmada karnenin gerekli olmadığını düşünen katılımcı oranımız %61 olmuştur.

Tıp eğitiminde son yıllarına gelmiş bu öğrencilerin, çekirdek eğitim müfredatı ve ilgili anabilim dalları tarafından belirlenen becerileri istenilen sayıda yaparak onaylatması gerekmektedir. Bu seviyede karşılaşılabilecek engellerin belirlenerek gerekli girişimlerin yapılması gereklidir.

Bu durum öğrenciler üzerinde stres yaratarak karne uygulamasının gerekliliğini sorgulatabilir (10). Çalışmamızda en çok pratik yapılan bölümlerin başında sırasıyla anestezi, üroloji, iç hastalıkları, acil, kadın doğum, pediatri, genel cerrahi ve plastik cerrahi olduğu belirlenmiştir.

Soğukkanlı, pratik düşünme yeteneği, yeterli mesleki bilgi ve iyi bir el becerisinin harmanlandığı bu bölümlerin öne çıkması şartıca değildir (11). Yeterince pratik uygulama yapamadıklarını düşündükleri bölümler ise; göz, fizik tedavi, kulak burun boğaz, ortopedi, psikiyatri, kardiyoloji, nöroloji ve göğüs hastalıkları olmuştur.

Daha fazla pratik yapamadıkları bölümlerle ilgili olarak öne sürülen en büyük şikâyet genelde staj sırasında mesleğinize uygun olmadığını düşündükleri işleri yapmaktı. Bizim çalışmamızda bu oran %94 oranında olumlu çıkmıştır. Geriye kalanlarda ise tespit edilen durumlar; evrak getir-götür işleri 56 kişi (%81,2), hemşireye ait hizmetler 29 kişi (%42), doktorların çalışmalarına yardım edip veri girişleri yapma, evrak tamamlama 22 kişi (%31,9), hasta transferi 20 kişi (%29) yapmaktır. Benzer çalışmalarda aynı sorunlar olduğu görülmektedir. Başka bir bakış açısına göre bu işlerin kısıtlı bir şekilde yapılması öğrencilerin klinik eğitimlerine katkı sağlayabilir. Hastanede yürütülen prosedürleri öğrenmek ve bu işleri yapan kişilerle duygudaşlık kurabilmek adına kısıtlı bir şekilde yapılması faydalı olabilir (12), Tablo 1.

Çalışmanın Kısıtlılıkları

Beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerine yapılan bu anketin her stajın sonunda yapılması daha uygun iken, topluca değerlendirmede bulunmalarını istediğimiz formları herhangi bir zamanda yapmışlardır. Değerlendirecekleri stajları, aradan belli bir süre geçtiği için hatırlamaları konusu kısıtlılık olarak görülebilir.

KAYNAKLAR

1. Ercan S. Tıp Fakültelerinin Yüz Yüze Kaldığı Genel Sorunlar ve Tıp Fakültelerinde Eğitim Kalitesinin İyileştirilmesi. *Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi*. 2016; 15:45-50.
2. Ceylan E, Cinsler BB, Soytürk S, Şengün T, Erbay H. Bir Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Tercihinde Etkili Olan Faktörler. *Journal of Medical Education and Informatics*. 2017; 1:2-12.
3. Kolcu G, Başaran Ö, Sandal G, Saygın M, Aslankoç R, Baş FY. Mesleki beceri eğitim düzeyi: Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi deneyimi. *Smyrna Tıp Dergisi*. 2017; 3:7-14.
4. World Federation for Medical Education. The Edinburgh Declaration. *Lancet*. 1988;8068: 464.
5. Yalçınoğlu N, Kayı İ, Işık S, Aydın T, Zengin S, Karabey S. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Tıp Eğitimi İle İlgili Görüşleri. *İst Tıp Fak Derg*. 2012; 75:3.
6. Benli AR, İnci H, Cebecik A, Sunay D. Türkiye'de Tıp Fakülteleri Temel Tıp Bilimlerinin Ders Saatleri ve Akademisyen Sayılarının Karşılaştırılması. *Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi*. 2018; 51:13-2.

7. Hao J, Estrada J, Tropez Sims S. The Clinical Skills Laboratory: A Cost Effective Venue for Teaching Clinical Skills to Third Year Medical Students. *Acad Med.* 2002; 77:152.
8. Gürpınar E, Mamaklı S, Alimođlu KM, Őenol Y, Türkay M, Aktekin A. Akdeniz üniversitesi tıp fakóltesi mesleksel beceri uygulamaları hakkında öğrencilerin geri bildirimleri. *Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi.* 2006; 23:58-64.
9. Baykan Z, Nacar M, Poyrazoglu MH, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakóltesi Öğretim Üyelerinin Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri. *Konuralp Tıp Dergisi.* 2018;10(2):230-234.
10. Mıstık S, Naçar M, Őahan M, Öztürk A. Erciyes Üniversitesi Tıp Fakóltesi'nde beceri eğitiminin değerlendirilmesi. *Tıp Eğitimi Dünyası Dergisi.* 2005; 19:46-51.
11. Buget Mİ, Aksoy O, Ali A, Bahadır G, Demircan F, Özkilitci E. Tek Merkezli Anket Çalışması: Anestezi Asistanları Arasında Mesleki Deđerlendirme. *İst Tıp Fak Derg.* 2015; 78:3.
12. Karaca A, Açıkgöz F, Akkuş D. Eğitim ile empatik beceri ve empatik eğilim geliştirilebilir mi? *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2013;4(3):118-22.